UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Quinta, qua pena sint puniendi clerici ad iudicium seculare fugientes? Sol. exco[mmun]icatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

Precipimus vt tam epi q̄ȝ clerici in ſtatu mentis, in habitu corporis deo et hominibus placere ſtudeant, et nec in ſuperfluitate ſciſſure aut colore veſtium, nec in tonſura, intuentium (quorum forma ⁊ exemplum eſſe debent) offendant aſpectū: ſed potius qḋ eorum deceat ſanctitatē: quod ſi moniti ab eis emendare noluerint, eccleſiaſticis careāt beneficijs.

¶ Queſtio.v.

Suum vero [a] epiſcopū relinquere, ⁊ ab officio ſuo diſcedere, atq̧ ad ſecularem iudicē confugere nulli licet.

Unde in Agathēſi ↄcil. legiť.

¶ Clericus ad iudicem ſecularem confugiēs de cōmunione eccleſie depellatur.

Placuit vt cleric⁹ ſi relicto officio ꝓpter diſtrictionē ad ſecularē iudicem fortaſſe cōfugerit: ⁊ is ad quē recurrit, ſolatium ei defenſionis impenderit: cum eo de eccleſie communione pellatur.

Itē ex cōci. Antiocheno.

¶ Preſbyter vel diaconus ab epiſcopo depoſitus imperatorem non adeat.

Si quis a ꝓprio ep̄o depoſit⁹ preſbyter vel diaconus, aut etiā a ſynodo quilibet ep̄s fuerit exauthoratus: moleſtiam imperialibus [b] auribus inferre nō preſumat, ſed ad maiorū epiſcoporū ſynodū ſeſe conuertat: et que ſe putat habere iuſta, in eorum concilio alleget, atq̧ ab his de ſe expectet que fuerit deprompta ſententia. q ſi deficiens puſillanimitate hoc noluerit facere, ſed importun⁹ fuerit imperatori: huiuſmodi nullam veniam [c] habere, nec locum vllius aſſertionis ſue, nec ſpem recipiēdi gradus habeat in futurum.

Item ex conci. Cartha.v.

¶ Nō defenſet ab aliquo qui epiſcopoꝝ iudicio dānať.

Si quis cuiuſlibet honoris clericus iudicio epiſcoporū pro quocunq̧ crimine fuerit dānatus, nō liceat eū ſiue ab eccleſijs quibus prefuit, ſiue a quolibet hoīe defenſari interpoſita pena [d] damni, pecunie, atq̧ honoris: quo nec etatem [e] nec ſexum excuſandum eſſe precipimus.

Item ex conci. Arelateñ.

¶ Cōmunione priueť qui eccleſiaſtice diſcipline regulā fugientē defenſare preſumit.

Si forte aliquis clericorū regulā diſcipline eccleſiaſtice ſubterfugiēs fuerit euagatus: quicunq̧ eum ſuſceperit [f], ⁊ illum pontifici ſuo nō reconciliauerit, ſed magis defenſare preſumpſerit, eccľie cōmunione priuetur.

Itē ex cōci. Martini pape.

¶ Spe recōciliationis careat qui ab epiſcopis cōdēnat⁹ imperatorem adierit.

Si q̇s ep̄s, pbr̄, aut diaconus excōicat⁹ in cōcilio iniuſte ſe queriť cōdēnatū, ad maioꝝ epiſcopoꝝ ↄciliū reuertať: vt eoꝝ inq̇ſitionē ⁊ iudiciū expectās, ſi quas ſe iuſtas cauſas habere putat, illis exponat. ſi autem contempſerit, et importans ſe palatio [g] aures principū inquietare voluerit: hic ad nullā veniā poterit peruenire, neq̧ ſpem future recōciliationis habebit.

Itē Gre. Cōſtātino auguſto.

¶ Epiſcopoꝝ cauſe corā principib⁹ examinari nō debēt.

Si epiſcopoꝝ cauſe mihi commiſſoꝝ apud pijſſi-

Precipimus. ¶ Caſus. Precipit Innocentius vt clerici tam honeſte in habitu corporis ⁊ in moribus ſe habeāt vt aſpectum laicorū, quorum forma eſſe debent, non offendāt. Si quis vero contra fecerit: niſi admonit⁹ reſipiſcat, beneficio careat eccleſiaſtico.

Suum vero. ¶ Caſ⁹. Hic proponitur quinta queſtio: qua queritur an clerici ab epiſcopo ſuo correcti officiū relinquētes ad ſecularē iudicē cōfugere poſſint? Et reſpondet q non.

a ¶ Suum vero. Hec queſtio determinatur. xj. q̄oe.j. placuit vt quicūq̧. et.c. inolita.

Placuit. ¶ Caſus. Statutum fuit in concilio Agathenſi q ſi quis clericus propter correctionem epiſcopi vitandam relicto ſuo officio ad ſecularem iudicem confugerit: et is ad quem confugerit, opem ei defenſionis prebuerit: vterq̧ de communiōe eccleſie repellatur.

Si quis a proprio. ¶ Caſ⁹. Statutū fuit in cōcilio antiocheno vt clericus ab epiſcopo ſuo depoſit⁹ vel epiſcop⁹ a ſynodo degradatus ad imperatorem non recurrat, ſȝ recurrat ad ſynodum: ⁊ ibi alleget que ſibi ꝓfutura putabit. q ſi hoc facere contēnat, ſpē reſtitutionis in futurum nō habebit.

Iudiciorum publicorū cognitio ab imperatore petitnon poteſt.

b ¶ Imperialib⁹. Ab imperatore nō poteſt peti cognitio publicorum iudiciorum: ſed epiſcopale iudiciū pōt peti ab eo. xj. queſtione.j. placuit vt quicunq̧.

c ¶ Nullam veniam. Idem eſt in eo qui excōmunicat⁹ celebrat. xj. q̄ō. iij. ſi quis ep̄s. idē in eo qui tranſit ad aliaȝ eccleſiā authoritate propria. vij. q.j. ſi quis preſbyter.

Si quis cuiuſlibet. ¶ Caſ⁹. Statutū fuit in cōcilio Carthaginēſi q ſi aliq̇s epiſcop⁹ iudicio epiſcoporū fuerit dānatus, nō debet a ſua eccleſia vel ab aliq̇ homine defenſari: et qui eum defenderit, pena pecunie ⁊ amiſſione ſui honoris punieť: a q̄ pena, nec ſexus, nec etas excuſať.

d ¶ Pena. Ar. penam pecuniariam poſſe infligi ab eccleſia. xxiij. diſtinc. ꝙ ꝙ. xviij. diſt. qm̄ quidē. xvj. q.j. ſtatuimus. ⁊. q. vj. cognouim⁹. ⁊. xxiij. q. v. de liguribus.

e ¶ Nec etatem. dūmodo ſit capax doli: vt de cōſe. diſ. iiij. cos. eť de delic. pu. ca.j. B.

Si forte.

f ¶ Suſceperit. ad defendēdū.

Si q̇s epiſcopus. ¶ Caſ⁹. Statuit Martin⁹ papa in hoc ca. q ſi ep̄s vel ali⁹ cleric⁹ cōqueriť ſe iniuſte dānatuȝ, recurrat ad cōcilium ep̄orū: ⁊ ibi ſi quas habet innocentie cauſas alleget. ſi autē voluerit ad principē recurrere, nullam ſpem future reconciliatiōis habebit.

g ¶ Palatio. nullus em̄ ep̄s vel p̄ſbyter ſine conſcientia alioꝝ epiſcoporū ibit ad imperatorē. xxiij. q. viij. ſi quis epiſcopus.

Si epiſcopoꝝ. ¶ Caſ⁹. Quidam epiſcopi cum ſuas cauſas coraȝ

apoſtolico tractare deberent, refugium habebant ad iu=dices ſeculares. quod Grego. ſuis peccatis deputat. De hoc tamen referendo gratias deo, ſcribit conſtātino im=peratori, dicens ꝙ niſi epiſcopi cito ad eum venerint, ca=nonicam diſtrictionem in eos exercebit.

Tribu=lat⁹ age=re debꝫ gratias deo.

a ❡ Gratias ago. Non de facto ipſo=rū: q2 ipſi peccant: ſed pro pena quaꝫ ego ſuſtineo, ſicut Job egit grās deo pro ſua pena: nō ꝑ perſecutione malo=ruꝫ cū ſic dixit. Sit nomen domini be=nedictum.

Q Uidā epūs. ❡ Caſ⁹. In ſuperiori cauſa tra=ctatū eſt de obediē=tia clericoruꝫ erga ſuos epiſcopos Sꝫ q2 quandoqꝫ quis iurat ſe ſuo prela=to nō obedire ideo Gratia. hanc. xxij. cauſam ſubnectit: in qua de iuramen=to tractat, ⁊ de mā=dato: ⁊ quot comi=tes iuramentū ha=beat. que vt meli⁹ appareant, propo=nit thema: de quo quinqꝫ elicit que=ſtiones.

b Q Uod iura=mentum. ❡ hec. q. diuiditur in. v. partes: i qua=rum prima proba=tur per. x. c. ꝙ poſ=ſum⁹ iurare pro re licita et ex cauſa: al's non. Secunda ibi: Queritur q̄s. Tertia ibi: q̄ꝫuis. Quarta; ibi Sed queritur. Quinta ibi: Periurū. Jo. de fan.

mos dños aliorum patrocinio diſponuntur: infelix ego in iſta eccleſia quid facio? ſed vt epī mei me deſpiciant, ⁊ cōtra me refugium ad ſeculares iudices habeant: omnipotenti deo gra=tias [a] ago, peccatis meis de=puto: hoc tamen ſuggero bre=uiter q2 aliquantulū expecto: ⁊ ſi ad me venire diſtulerint, ex=ercere in eos diſtrictionem ca=nonicā nullo modo ceſſabo.

❡ Cauſa. xxij.

Q Uidā epiſco=p⁹ iurauit fal=ſum qđ puta=bat verū: quo comperto ar=chidiaconus ei⁹ iurauit ſe nunꝙ preſtaturum ei obedien=tiaꝫ. Cōpellitur archidiacon⁹ ab epō ad exhibendā ſibi con=ſuetam reuerentiā. accuſatur epūs de duplici periurio: et de eo ꝙ falſum iurauit, ⁊ quia ar=chidiaconum ad peierandum compulit. Primo queritur an iuramentum ſit preſtandū, an non? Scđo, ſi ſit periurus qui iurat falſum quod putabat ve=rū? Tertio, ſi licuit archidia=cono denegare epō conſuetaꝫ obedientiā? Quarto, ſi conſti=terit eſſe illicituꝫ quod iurauit archidiaconus: an ſit ſeruan=dum? Quinto, ſi conſtiterit il=lud ſeruandum eſſe: an epiſco=pus ſit reus periurij qui cōtra iuramentū archidiaconū ſuuꝫ ire compellit?

❡ Queſtio. j.

Q Uod iuramē=tū [b] preſtan=dū nō ſit, au=thoritate ca=nonice ſcri=pture ꝓbať. Ait em̄ xp̄us in euāgelio diſcipulis. Sit ſer=mo veſter, eſt eſt: non non [c]. qđ autem ampli⁹ eſt, a malo [d] eſt. Item Jacobus in epiſtola ait. Ante omnia fratres mei noli=te [c] iurare omnino. vtraqꝫ au=thoritate iuramentum prohi=bemur preſtare. Sed aliud eſt ad iuramentum ſponte acce=dere: aliud vel ad aſſerendam innocentiam ſuam, vel ad fe=dera pacis conſeruanda, vel ad perſuadendum auditorib⁹ quando pigri ſunt credere qđ eis vtile eſt, iuramentum of=

❡ Caſus. Hic proponitur prima queſtio, in qua queriť an iuramentū ſit preſtandum ab aliquo, vel non. Et cer=tum eſt ꝙ ſic in caſibus iſtis, ſcilicet pro pace ſeruāda in=ter aliquos: vt. j. e. omne. Pro fama: ſcilicet cū aliquis eſt infamatus: vt. s. q. v. preſbyter. Item pro fide catholica ſeruanda: vt. j. q. vij. quotiens de conſe. diſt. ij. ego beren=garius. Et pro fidelitate ſeruanda: vt. s. xxiij. diſtinctio. q̄ꝫ. j. e. q. v. de forma. Et pro cautione damni non faciē=di: vt. xxviij. diſt. de ſyracuſane. Et pro defectu veri, ſcilꝫ ne veritas occultetur: vt. xxiiij. q. ij. q̄ꝫ. Quid autem ſit iuramentum, et quot habeāt comites, conſueuit in ſum=ma huius queſtionis notari. Et ꝓcedit hoc ordine Gra=tia. in hac queſtione. Primo probat ꝙ iuramentum non ſit preſtandum, duabus authoritatibus. ſ. euangelij, et Jacobi. Poſtea ſoluit dicens ꝙ ſponte iurare quis non debet, ſed propter neceſſitatem poteſt: vt pro innocen=tia ſua purganda: et pro pace facienda: aut propter in=credulitatem aliquorum.

b ❡ Q; iuramentum. Ad intelligentiam ſequentiū vi=dendū eſt quid ſit iurare, ⁊ qđ iuramentū, que cauſa in=ſtitutionis iuramenti, ⁊ que ſit forma iuramenti. Jura=re eſt aliquid deo teſte dicere. Juramētum eſt vox ipſi⁹ iurantis, vel actus ipſe, vel ipſum quod iuratur. Cau=ſa inſtitutionis vna eſt ꝑpter infirmi=tatem hominū de facili dubitātium. cum enim volum⁹ aliquibus perſua=dere quod eis vti=le eſt: ⁊ non credūt ſimplici verbo, per=mittitur nobis iu=rare: vt. j. e. nō eſt. ⁊ ca. ita ergo. et ca. ſi peccatum. Alia cauſa eſt propter idololatriam. ſicut enim cōceſſum fuit vt oſtias deo immo=larent ne eas offer=rēt demonibus: ſic potius permiſſum fuit vt per deuꝫ iu=rarent, ꝙ per crea=turas ne inciderēt in crimen idolola=trie: vt. j. eo. cōſide=ra. Forma autem iuramenti alia fit ſolo ſermone: alia fit interuētu alicu=ius rei ſacre. Illa q̄ ſolo ſermone fit, ſm̄ tria tēpora tri=plex inuenitur. Ali=ter enim iurabant in veteri lege: al=ter in primitiua ec=cleſia: aliter hodie. In veteri lege iu=rabatur, Uiuit do=min⁹: viuit anima mea: hec addat mi=hi domin⁹: vt. j. eo. et iurabūt. In pri=mitiua eccleſia iurabatur, teſtis eſt mihi dominus: te=ſtis eſt mihi conſcientia: hoc dico coram deo: vt. j. eod. ſi peccatum. Hodie iuratur, per deum: et ſic me deus ad=iuuet: vt. xxxv. queſtio. vj. de parentela. Pena periurij eſt ſicut de alijs mortalibus: vt. j. e. queſtio. capi. vlt. ⁊ fit inteſtabilis: vt. j. ea. queſtio. v. paruuli. huic autem que=ſtioni propoſite breuis datur ſolutio: quia iuramentum non eſt preſtandum niſi in dubijs et neceſſarijs, cum pi=gri ſint homines ad credendum: vt infra. eo. ita. et ca. ſi peccatum eſt.

Jurare qđ ſit.

Jura=mētum duplici cauſa ē inſtitu=tum.

Mat. v. f.

Jaco. v. c.

Jura=mēti for=ma.

c ❡ Eſt eſt, non non. Ideo fit geminatio, vt referatur ad os, et ad cor: vt ex̄ de iureiur. et ſi Chriſtus. ⁊ negatio duplex hic non inducit affirmationem: licet ſit argu. con=tra. ff. de verb. ſig. duobus verbis.

d ❡ A malo. ab incredulitate ſcilꝫ illius cui iuratur: vt extra de elec. ſignificaſti.

e ❡ Nolite. ſic tantū remouet indiſcretum iuramentū vel vult dicere ꝙ non pro qualibet re ſit iurādum; quia non pro vili: vt. ij. q. v. ſi quis. Jo.